

pes, s csak is azt rendelvén el; hogy bár nem is éretnék el azon haszonvétel, az illetőség 12 holdnál többre nem határozható.

Következőleg az erdőbecslők teendője, lelkesméretes szakismerettel véleményezni a szükséges tért, ezen véleményezésnek az előbb idézet törvény szavai határt nem szabnak, de igenis megszorítják a bírót, azon esetben, ha a szakértők nagyobb mérvben véleményeznék a kihasítandó tért, azt az áthághatlan 12 holdra megszorítani.

Ezen eljárás által pótolható a vitatás alá bocsájtott meltányossági hiány, s az uradalom erdeje felszabadul a terhes szolgálat alól, annélkül, hogy tartania kellene attól, hogy volt urbérese, az uradalmi erdőnek elkeseredett ellenségévé válnék.

Az erdők s azoknak rendeltetése.

Az emberek legtöbbször az erdei geszteket csak a tüzelési, műipari és építési eszköz fogalmával hozzák kapcsolatba, a nélkül, hogy azoknak társadalmi életünkre nézve nagy horderejű hasznossága felett, az elmélkedést tovább fűznék, s gondtalanul üzik erdőromboló gazdálanságukat. „Ezred évek előtt voltak erdők, most is vannak, és ezred évek után is lesznek;” okoskodik még néha az értelmesb is, „azért adta az Úr Isten, hogy vele tüzelési, műipari, és építési szükségünket fedezzük.” — Tehát tessék uraim e nemzeti közös kincscsel korlátlanul gazdálkodni, hogy ne csak az utókor, de ma is sok helyütt még a jelen nemzedék is érezze e fonák felfogás rémitően káros eredményét.

A fogalmak nagyobb részt egyoldalnak; s onnét e sajnálatra méltó okoskodás. Azonban a gesztnek kettős rendeltetése van, egyrészről mint növény, — s más részről mint az emberek különféle

céljainak használati eszköze. Egyiknek túlságos kizsákmányolása a másinak rovására, mindég káros visszahatással volt és van a társadalomra nézve, és szomorú tapasztalások minden kétségen túl helyezik azt, hogy különösen az első megsértése mindenkor keserűen megbosszulta magát.

Egykor az égalj kedvezőtlen viszonyait, s a talaj terméketlenségét, a messze terjedő áthatlan erdőségeknek kelle egyrészt s méltán tulajdonítani, és e miatt az erdők szűkebb körbe szorítása, irtása, szűkességgé vált. Az eredmény nem lehet kedvezőtlen. Ezáltal serkentve az erdőirtás erőlyesen folytatattott; egyik állab a másik után dült le a fejszék csapásai alatt. Az erdőrombolás majd mániává vált, s most oda jutottunk, hogy az erdők áthatlansága ellentétét, a túlkiirtottságot látjuk előttünk, ugyan azon rosszak, s még rémletesb rosszak kíséretében. Rémlatesb a többi között azért is mert míg a messze terjedő áthatlan erdőségek káros befolyása, azoknak okszerű szűkebb körbe való szorítása által aránylag igen rövid idő alatt megszüntethetik, a túlkiirtottság rossz következményeinek eltávolítása, sok helyütt majdnem lehetetlen, de a legjobb esetekben is, száz és több évre terjedő szakavatott, ernyedetlen fáradozásnak sikerülhet csak.

A geszteknek mint erdőket képző társas növényeknek első rendeltetését — mely e lapokban már kimerítően taglaltatott — mellőzve, csak a második pontra nézve legyen szabad nézetünket elmondani.

A gesztek s így az erdők második rendeltetése, mint fennebb mondatott — az emberek különféle céljainak használati eszközül szolgálni.

Bámulatos a természet nagy gazdagsága, mely képes oly roppant famennyiséget előteremtteni, mint a mennyi az emberek különféle szükségai kielégítésére igénybe vétetik. Avagy nem leend-e csak hozzávető kiszámításunk eredménye, egy megdöbbentő nagyságra emelkedett szám, ha meggondoljuk mily roppant fa-tömegek használtatnak fel épületi és szerszámfául, mily roppant halmazok adatnak át az tűznek a háztartásban, kohókban gyárokbán s egyéb számtalan iparüzleteknél. Azonban a készlet és szükség között az erdők növedéke képezi az arányt.

Okszerűen az erdőségek anyag-készlete tőkének tekintendő, melynek kamatját évenkénti növekedése képezi; s csak ezen hamatot, vagy is csak az évenkénti növekvés fatömegét szabad felhasználnunk, ha nem akarjuk az erdők említett nagy gazdagságát, a jövő nemzedék, sőt sok helyütt magunk kárára kimeríteni. S ez valóban komoly, mindinkább komolyabbá váló dolog, mely a társadalom minden rétegeire nézve nagy horderejű következményekkel bír, mert a mily mérvben gyarapodnak a népek és ezekkel az iparüzletek, oly mérvben süllyednek alá az erdőségek terjedelem, s használhatóságra nézve, és a legszorgalmasb utántenyésztés sem lenne képes végre a szükségletet fedezni, míg a fogyasztás a növekvéssel bizonyos arányba nem hozatik. Ha még az erdőművelés is elhanyagoltatik, a szükség is korlátlanul fedeztetik, akkor a fogyasztás és növekvés közötti aránytalanság természetesen még annál nagyobb lesz.

Hazánk sok vidékein jelenleg már félreismerhetlen ezen aránytalanság. A faemésztő üzletek és a népesség tetemes szaporodása, nagyobb városainkban most már nagyobb mérvben előforduló építkezések, a legnemesebb színfát igénybe vevő vaspályák, borászatunk emelkedése következtében növekvő donga és szőlőkaró fogyasztás, s a t. s a t. nem csak az erdő kamatnak de a tőkének mindmegannyi kizsákmányolói. A szükség és készlet közötti arány mindinkább lazul, s az eddig érezhető gyérség sok vidéken most már valóságos hiánynak adott helyet, mely annál aggasztóbb, mentől távolabbak vagy hozzáférhetlenebbek más e tekintetben szerencsésebb vidékek erdei. — Azon ok megfajtását, hogy miért fogyasztatnak a tüzelésre aránytalanul nagy fatömegek, a szakértők és részrehajlatlan észlelők a czélszerűtlen s községekben országszerte divó nyílt tűzhelyeken kívül, főleg a képzelt szükségben találják. Ugyan is tudjuk, mikép hazánk sok vidékein a tüzelésre nézve, a már talán egy századdal ezelőtt dúsan s minden okszerű rendszer nélkül kizsákmányolt, s azért hanyatlásnak indult erdők, az apáról fiura szált rég megszokott nagy mérvű, mert képzelt szükség fedezésére, most is csak úgy vétetnek igénybe, mint a bőséges multban; s hogy ez merő vesztegetés azt tagadni senki sem

fogja ki egyszer hegyes erdős vidékeink földmivelő osztályához tartozó akár mely család házába benyit, s ott oly melegségtől vétetik körül, mely akár az egyenlitők légmérsékével versenyezhetnék. Ily fuladásig felfokozott melegség pedig nem csak hogy nem szükséges, de egészségi szempontból tekintve ártalmas is. Végre rendkívül káros következményü oka még erdeink mindinkább hanyatlásának, azon sajnos körülmény, hogy az erőszakos erdőrombolások majd mindenütt, de főleg a községi, közbirtokossági, és szolgalmakkal terhelt erdőkben napról napra gyakoriabbak és nagyobb mérvűek.

Látjuk tehát, hogy hazánk erdőségeinek nagyobb része, a társadalom valamennyi anyagi elemeivel, s még a megdöbbentő nagyságra emelkedett faémésztés által módosított természeti viszonyokkal is szemben, most már koczkaztatva van. Ezt látva, nem lehet hogy aggódó lelkünkben önként azon kérdés ne tolja fel magát: mit kellene tennünk, hogy erdeinket a tönkrejutás ellen biztosítsuk?

Szerény véleményem szerint, erdő-törvényeink revisioján s a kor igényeihez mért módosításán és tökéletesbitésen kívül, az oda vezető módok leglényegesebbjei a következők:

gazdálkodás és takarékoság a még létező készlettel;

szorgalmas utótenyésztés vetés ültetés, — felhagyása a korlátlan haszonvételnek, s behoztala a rendes vágásüzemnek kisebb magán, és községi erdőkben is;

szabályozása a fogyasztás és növekvés közötti aránynak; s végre szigorú kezelése az erdőrendőrségnek, mely szigor megkívánja, hogy az erdőkártevők ne csak elítéltesse, hanem hogy az ítélet rögtön, vagy legalább a lehető legrövidebb idő alatt végre is hajtassék.

Hogy mikor fog a nagy többségnél az erdők természetes rendeltetése és haszonvételéről táplált téves fogalmak köde oszolni, — hogy mikor leend az erdőszeti világban általánosan elfogadott erdőfenntartási-módokhoz a társadalomnak mint igazságokhoz bizalma; s végre fogják e ezen nemzeti nagy kincs, az erdők fentartása és okszerű kezelése körül hiven buzgolkodó erdőszeti tekintéljeink valaha mondhatni: „Szavaink nem hangzottak el a pusztában“ azt az ég tudja! —

De a komoly tett égető szüksége, erdőségeink hanyatlási jelenségei, és azok következményeiben, már nagyon is mutatkozik. Erdőszeti tekintélyeink ernyedetlen buzgótsága ugyan már sokat tőn és tesz mindég, hogy a nemzetgazdászati ezen igen fontos, de valjuk meg, hazánkban eddigelé legkevésbé ápolott ágának, t. i. az erdőszetnek a magasabb körökben, a nagy birtokosoknál partolást szerezzen, s hála nekik és lelkes nagyjainknak, kik azoknak nemes buzgalmaikat támogatandók, az ügy élére állottak, — szerezett is. A szakbeliek egy része szinte tehetségéhez képest és ép oly hazafias indulattal mint ügyszeretettel viszi hacsak homokszemnyi munka terményeit is azon épület felemelésére, melynek szép reményekkel kecsegtető alapját, nemeskeblű úttörőink már letették. De hogy az épület fel is emeltessék, meg is szilárduljon: szükséges, hogy a kisebb birtokosok is erdeikben rendet s helyes üzemet behozandók a köznépre is hassanak, úgy hogy az a nép, — melyet eddig méltán lehete erdeink legrombolobb rovarjához a betűző szúhoz hasonlítani, — szinte szeretettel forduljon az ügghöz, hogy így az erdőgazdasági mozgalomban már eddig nyilvánuló nagyobb életpezsgés mellett, bizton remélhessük; hogy a közös ügyet közösen felkarolván, hazánkban a gazdaság ez irányában való anyagi érdekei ápolása által, a jólét is meg fog szilárdulni.

id. *Borsiczky Károly.*